

1960 Haklarının talebi ile ilgili davanın seyri:

28 Şubat 2006: 78 Kıbrıslı Türk ayrı ayrı, Kıbrıs Cumhuriyeti İçişleri Bakanı Andreas Hristu'ya aşağıdaki müracaatları Türkçe lisanında gönderdiler;

- ✓ Seçmen listesine, 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nda belirtildiği şekilde kaydımın yapılmasını,
- ✓ Seçmen kartımın adresime gönderilmesini,
- ✓ Oyumu ne zaman, nerede ve hangi sandıkta kullanacağım konusunda bana bilgi verilmesini,
- ✓ 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nda belirtildiği şekilde, adaylık müracaatlarının nereye ve ne zaman yapılması gerektiği konusunda bana acilen bilgi verilmesini,
- ✓ Seçme ve seçilme hakkımla ilgili diğer yasal prosedürün ne olduğu hakkında acilen bilgilendirilmemi rica ederim.

4 Nisan 2006: Yapılan müracaatlara, Anayasal süre olan 30 gün içinde cevap verilmemesi nedeniyle, KC makamlarının bu yaklaşımı; Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Ombudsmanı, KC Ombudsmanı, SOLVIT, Avrupa Konseyi ve OSCE ye gönderilen bilgi yazıları ile şikayet edildi ve dikkatleri çekildi, sürece dahil olmaları talep edildi. Çeşitli yazılarla sürece dahil oldular.

12 Nisan 2006: Andreas Hristu Türkçe cevap gönderdi. Gönderdiği cevapta, "Kıbrıs'taki siyasi sorunun kapsamlı bir hal çaresi bulunmadan bu hakların kullanılması mümkün değildir" yaklaşımı ile müracaatlar reddedildi.

28 Nisan 2006: Alınan olumsuz cevap üzerine, Kıbrıs Cumhuriyeti Yüksek Mahkemede dava dosyalandı.

19 Haziran 2006: Yüksek Mahkeme Başkanı önünde yapılan ilk duruşmada, "davanın şekil olarak yanlış açıldığı, bu davanın 'seçim sonuçlarına itiraz' davası olarak algılandığını ve böyle bir davanın 21 Mayıs 2006 tarihinde yapılan Temsilciler Meclisi seçimlerinin sonuçları yayınlandıktan sonra açılabilirliğini, arzu edersek geri çekip yeniden dava açabileceğimizi, aksi halde Mahkemenin davayı reddedebileceği" Yüksek Mahkeme Başkanı tarafından davacılara bildirildi. Davacılar, davayı geri çekmeyi reddetti ve davaya aynen devam edilmesini talep etti.

Savcılık, davanın "seçim davası" olduğu gerekçesi ile bu mahkemenin yetkisi dışında olduğunu ve ayrıca savunmasını Türkçe veremeyeceği konusunda itiraz etti. Mahkeme, savcılığa itiraz dosyalaması için 10 gün verdi ve itirazın Türkçe olarak davacılara verilmesini emretti.

5 Temmuz 2006: Savcılık, erteleme talep etti ve Mahkeme savcılığa ilave 15 gün daha verdi.

19 Ekim 2006: Mukayyitlik, Türkçe tercümanını mahkemeye çağırılmayı unuttu. Dava, Yüksek Mahkeme Başkanı'nın önünde, davacıların da onayı ile İngilizce görüşüldü. Savcılık savunma vermedi. Davanın görüşülemeyeceği konusunda ve Türkçe savunma veremeyeceği konusunda ısrar etti. Mahkeme, savcılığa ek süre verdi ve davayı 1 Aralık 2006 tarihine erteledi.

27 Ekim 2006: Mahkeme'nin emri üzerine taraflar, detaylı bir şekilde pozisyonlarını ifade eden pozisyon belgelerini mahkemeye sunacaktı. Savcılık savunma vermeyi reddetti ve zaman istedi.

Davacıların detaylı talepleri;

- 1- Biz davacıların, bu talebimize ekli Ek.2 de belirtildiği şekilde, Kıbrıs Türk seçmen listesine kayıt edilmek için yaptığımız 28 Şubat 2006 tarihli müracaatlarımız, 12 Nisan 2006 tarihinde Kıbrıs Cumhuriyeti İçişleri Bakanı sıfatı ile Sayın Andreas Hristu tarafından, Ek.3 de verilen yazı ile reddedilmiştir. Bu kararın, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası 63. Madde'ye aykırı olduğu görüşünderiz. Bu kararın iptaline, mezkûr karar veya uygulamanın tamamen hükümsüz ve tesirsiz olduğuna ve hiç netice doğuramayacağına Sayın Mahkeme'nin karar vermesini ve Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası, 63. Madde'de belirtildiği gibi, Kıbrıs Türk seçmen listesine kaydımızın yapılmasını emretmesini talep ediyoruz.
- 2- Kıbrıslı Türkler'i Elen seçmen listesine kayıt etmeyi öngören bir yasanın, 10 Şubat 2006 tarihinde Kıbrıs Cumhuriyeti Resmi Gazete'de Elen lisanında yayınlanmış olduğu bilgimize gelmiştir. Bu yasanın Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası 63. Madde'ye aykırı olduğu görüşünderiz. Mezkûr yasa veya muamelenin, tamamen hükümsüz ve tesirsiz olduğuna ve hiç netice doğuramayacağına, yasanın Anayasa'ya aykırılıktan iptaline Sayın Mahkeme'nin karar vermesini talep ediyoruz.
- 3- Söz konusu bu ve diğer yasaların, Kıbrıs Cumhuriyeti Resmi Gazete'de Türkçe lisanında yayınlanmamış olması, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası 3. madde'ye aykırıdır. Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası, 3. Madde'ye aykırı olarak yapılan bu ve benzeri icraatların durdurulması ve bundan önce bu şekilde yapılan hataların mümkün olanlarının düzeltilmesi yönünde Sayın Mahkeme'nin karar vermesini talep ediyoruz.
- 4- Kıbrıslı Türklerin, Kıbrıs Türk seçmen listesine kayıt yaptıklarını ve seçimlere katılmalarını engelleyen, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası 63. madde'ye aykırı olan diğer bütün yasa, karar ve uygulamaların, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'na aykırılık nedeniyle iptali yönünde Sayın Mahkeme'nin karar vermesini talep ediyoruz.
- 5- Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşları olan Kıbrıslı Türklerin Anayasaya uygun olarak seçme ve seçilme haklarını ihlal eden uygulamalar, "*İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Konvansiyon*"un Protokol 1'in Madde 3 ve Madde 14 e ve ayrıca "*İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi*" Madde 21 e terstir. Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'nin insan hakları ihlallerinden hemen vazgeçmesi için Sayın Mahkeme'nin karar vermesini talep ediyoruz.

- 6- Aziz v. Cyprus (müracaat no 69949/01) kararında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından, Konvansiyon'un Protokol 1, Madde 3 ile Konvansiyon'un Madde 14 ünü ihlalden suçlu bulunan ve çare üretmesi talep edilen Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'nin, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'na uygun çare üretmesi yönünde Sayın Mahkeme'nin karar vermesini talep ediyoruz.
- 7- Seçme ve seçilme hakkımızın Anayasaya uygun olarak kullanılmasının engellenmesi yöntemi ile bize; ırkımız, dilimiz, dinimiz, ulusal kökenlerimiz nedeniyle ayırıcılık yapılmaktadır. Sayın Mahkeme'nin bu ayırıcılığın durdurulması yönünde karar vermesini talep ediyoruz.

Davacılar olarak bizler, Ek.4 te verilen "İlgili Mahkeme Kararları, Konvansiyon Maddeleri ve Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasa Maddeleri"ne dayanarak yukarıdaki taleplerde bulunuyoruz."

1 Aralık 2006: Dava ilk kez 13 yargıçlı "Full Bench" önünde görüşüldü. Savcılık savunma vermedi, davanın görüşülmesini reddetti ve Türkçe savunma veremeyeceğini söyledi. Mahkeme, savunma vermesi için savcılığa 6 hafta daha verdi, Mahkeme, bu davanın "görüşülebilir" olduğu, savunmanın savcılık tarafından davacılara Türkçe verilmesi gerektiği ve savunma verilmese bile davanın görüşüleceğini, mukayyitliğin dava numarasını "seçim sonuçları" davası olarak yanlış verdiğini ve bunun düzeltilerek davanın açılış şekline uygun olarak "Anayasaya aykırılık" davası şeklinde mukayyitliğin başka bir bölümüne aktarılmasına ve davanın 14 Şubat 2007 tarihine ertelenmesine karar verdi.

12 Şubat 2007:

- 1- Amerika'dan bir Hukuk Bürosu, davanın AİHM'ne taşınması açısından hazırlıklarını tamamladı. İngiltere'den başka bir Hukuk Bürosu ve bazı akademisyenler, konunun yerel mahkemeden çıkmasını bekliyor ve AİHM'ne taşınacağı güne hazırlık yapıyor.
- 2- Temas ettiğimiz; Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Ombudsmanı, KC Ombudsmanı, SOLVIT, Avrupa Konseyi ve OSCE, davanın bu aşamasında, "*yerel mahkemede görüşülmesi sürecinde taraf olamayacaklarını, insan haklarının AİHM'nin yetki alanı içinde olduğunu, AB'nin AB Anayasası kabul edilmeden, Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonuna taraf olamayacağını*" gibi argümanlarla sürece dahil olmayı kabul etmediler.

14 Şubat 2007: Dava yeniden ertelendi. Davanın esastan görüşülmesine 19 Mart 2007 tarihinde başlanacak. Yaklaşık bir yıl sonra, 14 Şubat 2007 tarihinde yapılan ikinci "Full Bench" oturumda davanın esastan görüşülmesine yine geçilemedi.

Yüksek Mahkeme'nin 1 Aralık 2006 tarihli emrine rağmen, Kıbrıs Cumhuriyeti Başsavcılığı savunmasını Türkçe vermemekteki ısrarını sürdürdü. 14 Şubat günü Mahkeme'ye Rumca sunulan savcılık savunmasının Türkçe'ye tercüme edilmesi ve davacılara bu şekilde verilmesi için savcılığa yeniden onbeş gün süre verildi.

Ek.4:

İLGİLİ MAHKEME KARARLARI, KONVANSİYON MADDELERİ ve KIBRIS CUMHURİYETİ ANAYASA MADDELERİ

1. Kıbrıs Cumhuriyeti Yüksek Mahkeme de Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın Temsilciler Meclisi'ne karşı açtığı davadaki Mahkeme kararı (1986):

"Anayasanın 63 ve 66 maddelerinin değiştirilmesi için ileriye sürülen sebeplerin ne kadar ciddi olduğuna bakılmaksızın..... Kıbrıs'ta bu günkü koşullarda madde 63 ve 66 yı değiştirmek için öne sürülen bu sebepler, ilgili maddelerin değişmemesi için varolan yüksek devlet ihtiyacının üzerinde değildir. Çünkü bu maddelerin içeriği her iki toplumu da etkilemektedir ve değiştirilmesi iki toplumun temsilcilerinin işbirliği olmaksızın gerçekleştirilemez"

2. AİHM kararı: Aziz v. Kıbrıs kararı (müracaat no 69949/01), Madde 20:

"Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti, Anayasa'nın 63. maddesine göre, Kıbrıs Türk toplumu üyelerinin seçimlerde, Kıbrıs Rum toplumuna ayrılan Temsilciler Meclisi üyeliklerinin %70 i için aday olan Rum toplumu üyelerine oy veremeyeceğini savunmuştur. Aynı şekilde, Kıbrıs Rum toplumu üyeleri seçimlerde, Kıbrıs Türk toplumuna ayrılan Temsilciler Meclisi üyeliklerinin %30 u için aday olan Türk toplumu üyelerine oy veremezler. Her toplumun bireyleri, o toplumun bireyleri olma kapasiteleri dahilinde, kendi toplumunun temsilcileri için oy kullanabilirler ve onları seçebilirler. Madde 63 bu sebeple, seçmenlerin mensup oldukları topluma göre, ya Rum ya da Türk seçmen listelerine kayıt yaptırabileceklerini söyler. Başka bir deyişle, her iki toplum mensupları, diğer toplumun seçim listesine kayıt edilemezler."

3. AİHM kararı: Aziz v. Kıbrıs kararı (müracaat no 69949/01), Madde 28:

"Her ne kadar da devletlerin, anayasalarına uygun çerçeve içerisinde Parlamento seçimlerini düzenleyici ve Parlamentonun oluşumu ile ilgili yasalar yapma konusunda dikkate değer yetkileri olmasına rağmen, ve uygun kriterler her devletin kendine özgü tarihi ve politik nedenlerine göre değişiklikler gösterse de, bu kurallar bazı kişileri veya bazı grup mensubu kişileri ülkenin politik hayatında yer almaktan dışlamamalıdır ve bu dışlanmama Konvansiyonda ve ona imza koyan devletlerin anayasaları tarafından da garantiye alınmış yasama organı seçimi hakkı için özellikle geçerlidir."

4. İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Konvansiyon, Protokol 1, Madde 3:

"Yüksek Sözleşmeciler taraflar, yasama organının seçilmesinde halkın kanaatlerinin özgürce yansımaları sağlayacak şartlar içinde, makul aralıklarla, gizli oyla serbest seçimler yapmayı taahhüt ederler."

5. İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Konvansiyon, Madde 14:

"Bu sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal ve diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal azınlığa mensupluk, mülk, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayırimcilik yapılmadan sağlanır."

6. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Madde 21:

1. Herkes, doğrudan ya da özgürce seçilmiş temsilciler aracılığıyla ülkenin yönetimine katılma hakkına sahiptir.
2. Herkesin, ülkesinin kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanma hakkı vardır.
3. Halkın iradesi, yönetim otoritesinin temelidir. Bu irade, genel ve eşit, gizli ve özgür oya dayalı dönemsel ve gerçek seçimlerle belirtilir.

7. Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası, Madde 3:

1. Cumhuriyetin resmi dilleri Elence ve Türkçe'dir.
2. Teşrii, icrai ve idari muamele ve vesikalar her iki resmi dilde yazılır ve Anayasanın açıkça gerekli kıldığı hallerde Cumhuriyet Resmi Gazetesinde her iki resmi dilde yayınlanmak suretiyle ilan edilir.
3. Bir Elence veya bir Türkçe hitap eden idari veya diğer resmi vesikalar muhatabına göre Elence veya Türkçe yazılır.
4. Adli muamelelerin yürütülmesi veya yapılması ve kararların yazılması, taraflar Elence ise Elence, taraflar Türk ise Türkçe ve taraflar Elence ve Türk ise hem Elence hem de Türkçe olur. Diğer bütün hallerde, bu maksatlarla kullanılacak dil veya diller 163'üncü madde gereğince Yüksek Mahkeme tarafından yapılacak Mahkeme Tüzüğü ile tesbit edilir.
5. Cumhuriyet Resmi Gazetesinde her metin her iki resmi dilde ve aynı sayıda, yayınlanır.
6. (a) Cumhuriyet Resmi Gazetesinde yayınlanan herhangi bir teşrii, icrai veya idari muamele veya vesikanın Elence ve Türkçe metinleri arasındaki herhangi bir fark, yetkili bir mahkeme tarafından hal edilir.
(b) Bir Cemaat Meclisinin Cumhuriyet Resmi Gazetesinde yayınlanan herhangi bir kanun veya kararının muteber metni bu Cemaat Meclisinin dilindeki metindir.
(c) Cumhuriyet Resmi Gazetesinde yayınlanmamakla beraber başka suretle yayınlanmış bulunan bir icrai veya idari muamele veya vesikanın Elence ve Türkçe metinlerinde herhangi bir fark ortaya çıktığı zaman ilgili Bakanın veya ilgili herhangi bir başka makamın hangi metin muteber veya doğru sayılması gerektiği hakkında yapacağı beyan nihai ve kesin olacaktır.
(d) Yukarıda söylenilen şekilde metinlerde bir fark görüldüğü herhangi bir halde, yetkili mahkeme muhik addedeceği bir tazminata karar verebilir.
7. Madeni ve kağıt paralarda ve pullarda her iki resmi dil kullanılır.
8. Her şahıs, Cumhuriyet makamlarına resmi dillerden biri ile müracaat etme hakkını haizdir.

8. Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası, Madde 29:

"Her şahıs, ferdan veya diğer şahıslarla birlikte, yetkili herhangi bir amme makamına yazılı olarak müracaat veya şikayet ve bunların süratle incelenmesi ve karara bağlanması hakkına sahiptir. Gereğe dayanacak olan bu karar, derhal ve her halde otuz günü geçmeyen bir süre içinde müracaat veya şikayet sahibine yazılı olarak bildirilir. Böyle bir karardan zarar gören her ilgili veya bu maddenin 1'inci fıkrasında gösterilen süre içinde kendisine bir karar bildirilmeyen her şahıs, müracaat veya şikayet konusu hakkında yetkili bir mahkemeye müracaat edebilir."

9. Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası, Madde 63:

“Bu maddenin 2'nci fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, yirmi bir yaşına varmış ve Seçim Kanununda gösterilen ikamet şartlarını haiz her Cumhuriyet vatandaşı seçmen olarak Elen veya Türk seçim listesinden birine kaydedilmek hakkına sahiptir. Ancak, Elen Cemaati üyeleri yalnız Elen seçim listesine ve Türk cemaati üyeleri yalnız Türk seçim listesine kayıt edilebilirler. Seçim Kanunu gereğince kayıt dışı bırakılan bir şahıs seçmen olarak kayıt edilme hakkına sahip değildir.”

10. Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası, Madde 146:

1. Yüksek Anayasa Mahkemesi, icraî veya idarî bir yetki kullanan herhangi bir organ, makam veya şahsın bir kararının, muamelesinin veya ihmalinin, bu Anayasanın veya herhangi bir kanunun hükümlerine aykırı olduğu veya bunların mezkûr organ veya makam veya şahsa verilen yetkiyi tecavüz veya kötüye kullanmak suretiyle yapıldığı şikayeti ile kendisine yapılan bir müracaat hakkında kesin bir karar vermek münhasır kaza yetkisine sahiptir.
2. Böyle bir müracaat, bir şahıs olması veya bir Cemaate mensup olması dolayısıyla sahip olduğu mevcut meşru bir menfaati, bu gibi karar veya muamele veya ihmal yüzünden menfi surette ve doğrudan doğruya müteessir olan bir şahıs tarafından yapılabilir.
3. Mezkûr müracaat, karar veya muamelenin yayınlanması tarihinden veya, yayınlanmadığı takdirde ve bir ihmal halinde, müracaatı yapan şahsın bunu öğrendiği tarihten itibaren yetmiş beş gün içinde yapılır.
4. Böyle bir müracaat üzerine Mahkeme, kararında
 - (a) mezkûr karar veya muamele veya ihmalî, tamamen veya kısmen, tasdik edebilir; veya
 - (b) mezkûr karar veya muamelenin, tamamen veya kısmen, hükümsüz ve tesirsiz olduğuna ve hiç netice doğuramayacağına karar verebilir; veya
 - (c) mezkûr ihmalin, tamamen veya kısmen; yapılmaması gerektiğine ve ihmal olunan fiil veya muamelenin yapılması gerektiğine karar verebilir.
5. Bu maddenin 4'üncü fıkrası gereğince verilen herhangi bir karar, Cumhuriyet dahilindeki bütün mahkemeleri ve bütün organları veya makamları bağlar ve karar, ilgili organ veya makam veya şahıs tarafından uygulanır ve ona göre hareket edilir.
6. Bu maddenin 4'üncü fıkrası gereğince hükümsüz kılınan herhangi bir karar veya muamelelerin veya yapılmaması gerektiğine karar verilen herhangi bir ihmalin kendisine zarar verdiği herhangi bir şahıs, ilgili organ, makam veya şahıs tarafından talebi kendisini tatmin eder şekilde yerine getirilmediği takdirde, zararların tazmini veya kendisine başka bir tazminat verilmesi için dava açmak ve mahkeme tarafından tespit edilecek tam ve muhik bir tazminat almak veya mezkûr mahkemenin vermeğe yetkili olduğu diğer tam ve muhik bir tazminat almak hakkına sahiptir.